

ISAAC
ASIMOV

FUNDAȚIA

II

Fundația și Imperiul

Traducere din limba engleză de
Mihai-Dan Pavelescu

PALADIN

Prolog

Imperiul Galactic se prăbușea.

Era un Imperiu colosal, care se întindea pe milioane de planete între extremitățile celor două brațe ale măreței spirale duble care era Calea Lactee. Prăbușirea îi era de asemenea colosală... și îndelungată, fiindcă nu începuse abia acum.

Ea începuse cu secole înainte ca un om s-o fi observat cu adevărat. Omul acela fusese Hari Seldon, singura scântee de efort creativ rămasă în mijlocul dezintegrării care se accentua. El concepuse și dusese la nivelul cel mai înalt știința psihoistoriei.

Psihoistoria nu se ocupa de individ, ci de masele de indivizi. Era știința mulțimilor – mulțimi de miliarde de oameni. Psihoistoria putea prezice reacțiile față de stimuli aproape cu precizia cu care o știință mai puțin importantă putea prezice traiectoria ricoșeului unei bile de biliard. Nu exista aparat matematic care să poată prognoza reacția unui singur individ, însă reacția câtorva miliarde era cu totul altceva.

Hari Seldon trasase tendințele sociale și economice ale epocii sale, privise de-a lungul curbelor și prevăzuse continuarea și accelerarea prăbușirii civilizației, ca și hiatul de treizeci de mii de ani care trebuia să apară înainte ca un alt Imperiu să poată răsări din ruinele sale.

Era prea târziu pentru a mai stopa prăbușirea aceea, însă nu prea târziu pentru a reduce hiatul de barbarie. Seldon a întemeiat două Fundații „la capetele opuse ale

Galaxiei”, iar pozițiile lor au fost astfel concepute încât, după numai un mileniu, diversele evenimente legate și întretesute să croiască din ele un Al Doilea Imperiu care să se nască mai repede, să fie mai puternic și mai durabil.

Volumul *Fundația*¹ a relatat istoria uneia dintre aceste Fundații în primele ei două secole de existență.

Ea a început sub forma unei colonii de experți în științele exacte de pe planeta Terminus, aflată la extremitatea unui braț spiral al Galaxiei. Izolați de clocotul Imperiului, savanții aceia au compilat un dicționar universal de cunoștințe, Enciclopedia Galactică, fără să cunoască rolul mai profund pe care Seldon, dispărut de acum, îl plănuiise pentru ei.

Odată cu dezintegrarea Imperiului, regiunile periferice au căzut în mâinile unor „regi” independenți. Fundația a fost amenințată de ei, dar sub conducerea celui dintâi primar, Salvor Hardin, și-a menținut o independență precară, ațâțându-i unul împotriva celuilalt pe acești suverani mărunți. Ca unici posesori ai energiei atomice printre planete care-și pierdeau treptat tehnologia și reveneau la utilizarea cărbunilor și a petrolului, membrii Fundației au ajuns chiar influenți. Fundația a devenit centrul „religios” al regatelor din jur.

Treptat, Fundația și-a dezvoltat o economie bazată pe comerț, iar Enciclopedia a trecut în planul secund. Negustorii Fundației, care ofereau gadgeturi atomice pe care nici măcar Imperiul la apogeul său nu le-ar fi putut replica în privința miniaturizării, au pătruns sute de ani-lumină în Periferie.

Sub conducerea lui Hober Mallow, primul dintre Prinții Negoțului, Fundația a dezvoltat tehnicile războiului economic într-atât, încât a reușit să învingă Republica Korell,

¹ *Fundația*, traducere de Mihai-Dan Pavelescu, Editura Paladin, București, 2013. (n.r.)

deși aceasta primea sprijinul uneia dintre provinciile exterioare ale fostului Imperiu.

După două sute de ani, Fundația era statul cel mai puternic din Galaxie, cu excepția rămășițelor Imperiului, care, concentrate în treimea centrală a Căii Lactee, continuau să controleze trei sferturi din populația și din bogăția Universului.

Părea inevitabil ca următorul pericol pe care avea să-l înfrunte Fundația să fie zvâcnetul final al Imperiului muribund.

Calea trebuia să fie degajată pentru bătălia dintre Fundație și Imperiu.

Partea I
GENERALUL

1
ÎN CĂUTAREA MAGICIENILOR

BEL RIOSE – ... În cariera sa relativ scurtă, Riose și-a câștigat titlul de „Ultimul Imperial”, care i-a fost atribuit pe bună dreptate. Un studiu al campaniilor sale dovedește că i-a fost egal lui Peurifoy ca abilitate strategică și poate superior în privința capacității de conducere a oamenilor. Deoarece s-a născut în epoca de declin a Imperiului, i-a fost imposibil să egaleze recordul cuceririlor lui Peurifoy. Șansa i s-a ivit însă când a înfruntat Fundația direct, fiind primul dintre generalii Imperiului care a făcut-o...

ENCICLOPEDIA GALACTICĂ*

Contrar recomandărilor etichetei Curții pentru comandantul unei flote staționate într-un sistem stelar încă ostil de la Marginile Imperiului Galactic, Bel Riose călătorea fără escortă.

Însă Bel Riose era tânăr și energic – îndeajuns de energic pentru ca o Curte calculată și insensibilă să-l trimită cât mai aproape de capătul universului –, ba în plus și curios. Istorii ciudate și improbabile, repetate cu multă imaginație de sute de oameni și neclar cunoscute de alte mii

* Citatele reproduse din *Enciclopedia Galactică* sunt preluate din ediția 116, publicată în anul 1020 E.F. de Enciclopedia Galactică Publishing Co., Terminus, cu acordul editurii.

de oameni, îi stârniseră ultima dintre aceste facultăți; posibilitatea unei expediții militare le angajase pe primele două. Combinația era irezistibilă.

Coborî din anticul vehicul de teren pe care-l rechiziționase și se opri în fața ușii castelului prăfuit pe care îl căuta. Așteptă. Ochiul fonic care scana intrarea era activ, însă ușa fu deschisă manual.

Bel Riose îi zâmbi bătrânului.

— Sunt Riose...

— Te-am recunoscut.

Bătrânul rămase locului rigid și fără urmă de mirare pe chip.

— Cu ce intenție?

Riose se retrase un pas, în semn de respect.

— Pașnică. Dacă dumneata ești Ducem Barr, îți cer favoarea unei convorbiri.

Ducem Barr păși într-o parte și pereții din interiorul casei înviară strălucind. Generalul intră în plină lumină a zilei.

Atinse peretele camerei de lucru, apoi își privi vârfurile degetelor.

— Aveți așa ceva pe Siwenna?

Barr surâse subțire.

— Nu cred că mai există altundeva. Îl repar eu însumi, cât pot de bine. Trebuie să-mi cer scuze că te-am lăsat să aștepți. Dispozitivul automat anunță prezența vizitatorilor, însă de acum nu mai poate deschide ușa.

— Reparațiile dumitale nu sunt corespunzătoare?

Vocea generalului era ușor batjocoritoare.

— Nu mai există piese de schimb. Luați loc, domnule. Beți ceai?

— Pe Siwenna? Stimate domn, din punct de vedere social, aici este imposibil să nu bei ceai.

Bătrânul patrician se retrase în tăcere, cu o plecăciune lentă care făcea parte din moștenirea ceremonială lăsată

de aristocrația *ci-devant* dintr-o perioadă mai bună a secolului trecut.

Riose privi după silueta gazdei sale care se îndepărta și sofisticarea lui studiată deveni ușor nesigură. Educația sa fusese pur militară; experiența la fel. Folosind o expresie clasică, el înfruntase moartea de multe ori, însă aceasta avusese întotdeauna o natură foarte familiară și tangibilă. De aceea nu e de mirare că leul idolatrizat al Flotei a XX-a se simțea cuprins de fiori în atmosfera brusc mucegăită a vechii încăperi.

Pe rafturi se înșiruiau cutiuțe negre cu legături fildeșii pe care generalul le recunoscuse drept cărți. Titlurile îi erau nefamiliare. Bănuia că structura mare din celălalt capăt al încăperii era receptorul care transpunea la cerere cărțile în imagini și sunete. Nu văzuse vreunul funcționând, totuși auzise despre ele.

Cândva i se spusese că în urmă cu mult timp, în epoca de aur când Imperiul și Galaxia se confundau, nouăzeci la sută dintre locuințe aveau asemenea receptoare... și asemenea șiruri de cărți.

Însă acum trebuiau vegheate frontiere, iar cărțile erau pentru bătrâni. Și oricum, jumătate dintre poveștile spuse despre zilele de demult erau mituri. Mai mult de jumătate.

Ceaiul sosi și Riose se așeză. Ducem Barr își ridică ceașca.

— În onoarea dumitale!

— Mulțumesc. În onoarea dumitale!

— Se spune că ești tânăr, rosti Ducem Barr. Câți ani ai? Treizeci și cinci?

— Pe-aproape. Treizeci și patru.

— În cazul acesta, spuse Barr apăsând ușor cuvintele, n-aș putea începe mai bine decât informându-te că, din păcate, eu nu dețin amulete fermecate, poțiuni sau elixire pentru dragoste. De asemenea, nu sunt deloc capabil să influențez favorurile oricărei tinere doamne care te-ar putea atrage.

— Nu am nevoie de ajutoare artificiale în privința aceasta, domnule.

Mulțumirea de sine, neîndoios prezentă în vocea generalului, era străbătută de amuzament.

— Primiți multe solicitări pentru asemenea produse?

— Destule. Din nefericire, publicul neinformațat tinde să îi confunde pe cărturari cu magicienii, iar viața amoroasă pare să fie domeniul care necesită cele mai multe intervenții de natură magică.

— Și astfel ar părea firesc să vină aici. Eu gândesc însă altfel. Nu-i asociez pe cărturari decât cu posibilitatea de a afla răspunsuri la întrebări dificile.

Siwennianul se încruntă sumbru.

— Te-ai putea înșela în aceeași măsură ca ei!

— Asta poate fi adevărat sau nu.

Tânărul general își puse ceașca în suportul ei conic, unde aceasta se reumplu. Lăsa să cadă înăuntru cu un cli-pocit ușor capsula aromată ce-i fusese oferită.

— Spune-mi atunci, patriciene, cine sunt magicienii? Magicienii adevărați.

Barr păru surprins de titlul care nu mai fusese folosit de atâta timp.

— Nu există magicieni, răspunse el.

— Totuși, oamenii vorbesc despre ei. Siwenna abundă în poveștile cu ei. În jurul lor s-au înființat chiar secte. Există o legătură bizară între aceasta și grupurile de concețâteni ai dumitale care visează și aiurează despre zilele de altădată și despre ceea ce ei numesc „libertate și autonomie”. În cele din urmă, este posibil ca subiectul să devină un pericol pentru stat.

Bătrânul clătină din cap.

— De ce mă-ntrebi pe mine? Simți cumva iz de rebeliune, pe care aș conduce-o eu?

Riose ridică din umeri.

— Deloc. Deloc. Deși nu se poate spune că ideea ar fi complet ridicolă. Tatăl dumitale a fost exilat pe vremea sa; dumneata însuși ai fost patriot și șovin pe vremea dumitale. Ca musafir, nu este delicat s-o amintesc, însă treaba pentru care am venit aici o cere. Să fie totuși o conspirație? Mă-ndoiesc. În decursul acestor trei generații, spiritul de luptă al Siwennei a fost înăbușit.

Bătrânul dădu cu dificultate replica:

— Voi fi la fel de nedelicat ca gazdă, pe cât ești dumneata ca musafir. Îți voi reaminti că, odată, un vicerege a avut aceleași gânduri despre siwennienii lipsiți de spirit de luptători. Din ordinul său, tatăl meu a ajuns un sărman fugar, frații mei au devenit martiri iar sora mea s-a sinucis. Totuși, viceregele acela a murit de o moarte suficient de oribilă sub mâinile acelorași sclavi siwennieni.

— Ah, da, iar aici te-ai apropiat de ceva ce mi-aș fi dorit să pot spune. Moartea misterioasă a viceregelui despre care ai vorbit nu mai reprezintă de trei ani un mister pentru mine. Un tânăr soldat din garda lui personală a acționat într-un mod interesant. Dumneata erai soldatul acela, dar nu cred că mai este nevoie de detalii.

Barr rămase tăcut pentru o vreme.

— Nu. Și ce propui?

— Să-mi răspunzi la întrebări.

— În niciun caz sub amenințări. Sunt bătrân, însă nu atât de bătrân încă pentru ca viața să-mi fie o povară prea mare.

— Bunul meu domn, trăim vremuri grele, spuse Riose cu subînțeles, iar dumneata ai copii și prieteni. Și o țară pentru care ai articulat în trecut fraze iubitoare și imprudente. Dacă aș decide să utilizez forța, n-aș ținti atât de imprecis, încât să te lovesc pe dumneata.

Barr deveni brusc rece.

— Ce dorești?

Riose vorbi, ținând în mână ceașca goală:

— Ascultă-mă, patriciene. În aceste vremuri, cel mai mare succes îl au acei soldați care nu fac altceva decât să conducă paradele ferchezuite ce șerpuiesc pe domeniile palatului imperial în zilele de sărbătoare și să însoțească strălucitoarele nave de lux care o poartă pe Splendoarea Sa Imperială către planetele estivale. Eu... eu sunt un ratat. Sunt un ratat la vârsta de treizeci și patru de ani, și voi rămâne un ratat. Deoarece, vezi dumneata, mie-mi place să lupt. De aceea m-au trimis aici. Pricinuiesc prea multe ne-cazuri la Curte. Nu mă potrivesc cu eticheta. Îi ofensez pe dandy și pe lorzii amirali, dar sunt un conducător prea bun de nave și de oameni pentru a fi eliminat rapid printr-un abandon în spațiul cosmic. De aceea, Siwenna este substituentul. Este o planetă de graniță, o provincie rebelă și stearpă. Se află departe, îndeajuns de departe pentru a-i satisface pe toți. Și astfel, mucegăiesc. Nu există rebeliuni pe care să le înăbuș, iar viceregi de la frontiere nu s-au revoltat în ultima vreme; cel puțin de când răposatul tată de glorioasă amintire al Maiestății Sale Imperiale a transformat Mountel de Paramay într-un exemplu de neuitat.

— A fost un împărat puternic, murmură Barr.

— Da, și avem nevoie de mai mulți ca el. Împăratul este stăpânul meu, nu uita asta. Interesele pe care le apăr sunt ale lui.

Barr ridică din umeri indiferent.

— Ce legătură au toate acestea cu subiectul vizitei duminicale?

— Îți voi explica pe scurt. Magicienii despre care am amintit vin de dincolo... dincolo de posturile de pază ale frontierelor, unde stelele sunt risipite rar...

— „Unde stelele sunt risipite rar“, cită Barr, „iar gerul spațiului se infiltrează“.

— Ce-i asta, o poezie? se încruntă Riose.

Versurile păreau frivole într-un asemenea moment.

— În orice caz, ei provin din Periferie – din singurul cadrant în care sunt liber să lupt pentru gloria Împăratului.

— Și astfel să slujești interesele Maiestății Sale Imperiale și în același timp să-ți satisfaci dorința pentru o bătălie bună.

— Exact. Trebuie totuși să știu cu ce mă lupt, iar aici dumneata îmi poți fi de ajutor.

— De unde știi asta?

Riose ciuguli nepăsător dintr-o prăjiturică.

— Deoarece în ultimii trei ani am urmărit toate zvonurile, toate miturile, toate șoaptele legate de magicieni... iar din toată biblioteca de informații pe care le-am adunat, numai două lucruri sunt unanim acceptate, și de aceea cu certitudine adevărate. Primul este că magicienii provin de la marginea Galaxiei aflate dincolo de Siwenna, iar al doilea este că tatăl dumitale a întâlnit cândva un magician în carne și oase și a stat de vorbă cu el.

Bătrânul siwennian îl privi fără să clipească și Riose continuă:

— Ar fi mai bine să-mi spui tot ce știi...

— Ar fi interesant să-ți spun anumite lucruri, replică gânditor Barr. Ar fi un experiment psihoistoric personal.

— Ce fel de experiment?

— Psihoistoric.

Patricianul surâse neplăcut, după care continuă politicos:

— Ar fi bine să mai iei niște ceai. Voi ține un adevărat discurs.

Se lăsă apoi mult pe spate în pernele moi ale fotoliului. Luminile murale se îndulciseră până la o strălucire roz-fil-deșie care edulcora până și profilul dur al soldatului.

Ducem Barr începu să vorbească:

— Cunoștințele mele provin din combinarea a două evenimente accidentale: nașterea ca fiu al tatălui meu și nașterea ca locuitor al țării mele. Povestea a început acum mai bine de patruzeci de ani, la scurt timp după Marele Masacru, când tata era fugar prin pădurile Sudului iar eu

eram tunar în flota personală a viceregelui. Același vicerege, apropo, care poruncise Masacrul și care a sfârșit după aceea printr-o moarte atât de crâncenă.

Surâse hain și urmă:

— Tata se numea Onum Barr și a fost Patrician al Imperiului și Senator de Siwenna.

Riose îl întrerupse nerăbdător:

— Cunosc foarte bine circumstanțele exilului său. Nu trebuie să intri în detalii.

Siwennianul îl ignoră și continuă neabătut:

— În cursul exilului, a fost abordat de un neguțător ambulat de la marginea Galaxiei, un tânăr care vorbea cu un accent ciudat, care nu știa nimic din istoria imperială recentă și care era protejat de un scut de forță individual.

— Un scut de forță individual? îl străfulgeră Riose cu privirea. Vorbești aiureli! Ce generator ar fi atât de puternic încât să reducă un scut la mărimea unui singur individ? Pe Marea Galaxie, ducea cu el o sursă de energie atomică de cinci mii de miriatone pe un cărucior cu roți?

— Acesta este magicianul despre care auzi șoapte, istorii și mituri, încuviință Barr. Numele „magician” nu-i câștigat cu ușurință. Generatorul lui era atât de mic, încât nu putea fi văzut, însă arma cea mai grea pe care ai putea-o ține în mână nici măcar nu i-ar fi știrbit scutul acela.

— Și asta-i toată povestea? Magicienii s-au născut din pălăvrăgelile unui bătrân distrus de suferință și de exil?

— Istoria magicienilor e mai bătrână chiar decât tatăl meu, domnule, iar dovada este mai concretă. După ce l-a părăsit pe tata, neguțătorul acela pe care oamenii îl numesc „magician” a vizitat un tehnician din orașul spre care-l îndrumase tatăl meu și a lăsat acolo un generator de scut de tipul celui pe care-l purta el însuși. Generatorul a fost recuperat de tata după ce a revenit din exil, în urma execuției blestematului vicerege. A durat mult până l-a găsit... Generatorul se află pe perețele din spatele dumatile,

domnule. Nu funcționează. De altfel, n-a funcționat decât în primele două zile, însă dacă-l vei examina, vei vedea că n-a fost conceput de un cetățean al Imperiului.

Bel Riose se întinse către centura din verigi metalice care atârna pe peretele curbat. Obiectul se desprinsese cu un sunet slab de suțione, când micul câmp adeziv se dezactivă sub atingerea mâinii lui. Elipsoidul din partea sa superioară îi atrase atenția. Era de mărimea unei nuci.

— Acesta..., zise el.

— A fost generatorul, încuviință Barr. Subliniez, *a fost*. Secretul funcționării lui nu mai poate fi acum descoperit. Investigațiile subelectronice au arătat că s-a topit și a fuzionat într-o singură bucată de metal, și nici chiar cele mai detaliate studii ale tiparelor de difracție n-au putut distinge părțile individuale ce existaseră înaintea fuziunii.

— Atunci „dovada” dumatăle continuă să se afle la granița neclară a cuvintelor nesuținute de probe concrete.

Barr ridică din umeri.

— Mi-ai cerut să-ți spun ce cunosc și m-ai amenințat cu extragerea forțată a cunoștințelor respective. Mi-este indiferent dacă alegi să le privești cu scepticism. Vrei să mă opresc?

— Continuă! rosti aspru generalul.

— După moartea tatei, i-am continuat cercetările, iar apoi al doilea accident pe care l-am menționat mi-a venit în ajutor, deoarece Siwenna îi era bine cunoscută lui Hari Seldon.

— Și cine-i Hari Seldon?

— Hari Seldon a fost un savant care a trăit în timpul împăratului Daluben al IV-lea. A fost psihoistoric – ultimul și cel mai de seamă dintre toți. El a vizitat o dată Siwenna, pe când planeta era un mare centru comercial, cu mari bogății artistice și științifice.

— Hm, mormăi Riose amar, arată-mi o planetă stagnantă care să nu susțină că ar fi fost în trecut un tărâm de bogății abundente.

— Trecutul despre care vorbesc este cel de acum două secole, când Împăratul încă stăpânea până la cele mai îndepărtate stele iar Siwenna era o planetă din interiorul Imperiului, nu dintr-o provincie semibarbară de graniță. În zilele acelea Hari Seldon a prevăzut declinul puterii imperiale și căderea finală în barbarie a întregii Galaxii.

Riose izbucni brusc în râs.

— El a prevăzut asta? Atunci a greșit, bunul meu savant. Bănuiesc că așa te autointitulezi. Imperiul este acum mai puternic decât a fost în ultima mie de ani. Ochii dumitale bătrâni sunt orbiți de pustietatea geroasă a graniței. Vino într-o zi pe planetele interioare, vino la căldura și bogăția centrului.

Bătrânul clătină sumbru din cap.

— Circulația încetează mai întâi la periferie. Va mai dura o vreme până ce dezintegrarea va ajunge la inimă. Vreau să spun dezintegrarea indiscutabilă, evidentă pentru toți, complet diferită de cea interioară, care-i o poveste veche de vreo cincisprezece secole.

— Așadar acest Hari Seldon a prevăzut că Galaxia va cădea într-o barbarie uniformă, rosti Riose amuzat. Și ce va mai urma după aceea?

— Seldon a înființat două fundații la capetele opuse ale Galaxiei – Fundații alcătuite din oamenii cei mai buni, cei mai tineri și cei mai puternici, pentru a se înmulți, a crește și a se dezvolta. Planetele pe care au fost ele întemeiate au fost alese cu multă grijă, ca și momentele și vecinătățile. Totul a fost astfel aranjat încât viitorul, așa cum l-au prevăzut formulele matematice inalterabile ale psihoistoriei, să determine izolarea lor timpurie de corpul principal al civilizației imperiale și transformarea lor treptată în semințele celui de-Al Doilea Imperiu Galactic – pentru a reduce un inevitabil interregnum de barbarie de la treizeci de mii de ani la numai o mie.